

Original article

Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Kişilik Gelişiminde Çizgi Filmlerin Etkisi Üzerine Öğretmen Görüşleri

Teachers' Opinions on the Effect of Cartoon Movies on Preschool Children's Personality Development

Sevinç Cür Türkan ^a & Adil Çoruk ^{b, *}

^aPreschool Teacher, Biga Commodity Exchange Kindergarten, Çanakkale, Türkiye

^bDepartment of Educational Sciences, Faculty of Education, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Türkiye

Özet

Okul öncesi eğitim dönemi, çocuğun çevresindeki uyarıcılara en açık olduğu ve hızlı bir şekilde gelişim gösterdiği bir dönem olarak kabul edilmektedir. Öğrenmelerinin ve gelişmelerinin hızlı olduğu bu dönem içinde onlara verilecek eğitimin tesadüflere bırakılmaması gerekmektedir. Bu sebeple erken çocukluk yıllarında eğitimsel çevrenin iyi planlanarak sunulması önemlidir. Ayrıca bu dönem kişilik gelişimi için kritik bir dönem olarak görülmektedir. Çizgi filmler sayıca ve türce giderek artmaktadır bu sebeple de çocukların hayatındaki yeri ve önemi artmaktadır. Çizgi filmlerin göze ve kulağa, birden fazla duyu organına hitap ediyor oluşu, çocukların ilgisini çekmede önemli bir etkindir. Okul öncesi dönem çocukları öğrendikleri her şeyi davranışa dönüştürmektedir. İzlediği çizgi film kahramanını rol model alarak, davranışlarını taklit edebilmektedir. Bu programlarda çocuklar için faydalı olan davranışlar kadar, olumsuz örnek oluşturacak içerikler de bulunmaktadır. İzlenecek programlara karşı takınılan tutum kritiktir. Araştırmanın amacı, çizgi filmlerin okul öncesi dönem çocuklarının kişilik gelişimindeki etkisine yönelik öğretmen görüşlerinin belirlenmesidir. Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin görüş tespitine yönelik olduğundan nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması niteliği taşımaktadır. Çalışmada "amaçlı örnekleme" yöntemi kullanılmıştır. Buna uygun olarak Çanakkale ili Biga ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokullarında görev yapan gönüllü 39 okul öncesi öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Bu araştırmanın verileri görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Araştırma verilerinin toplanması, "Kişisel Bilgiler Formu" ile "Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Kişilik Gelişiminde Çizgi Filmlerin Etkisi Üzerine Öğretmen Görüşleri" görüşme formu ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi metodu kullanılmıştır. Görüşme soruları yolu ile toplanan verilerin analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular; kişilik gelişimini en çok etkileyen faktörlerde aile ilk sırada yer almıştır. Çizgi filmlerin olumlu ve olumsuz etkileri incelendiğinde, olumlu özellikler olarak kavram öğretiminin kolaylaştırması ön plana çıkmaktadır. Yine hayal gücü gelişimine ve dil gelişimine katkısı çıkan sonuçlar arasındadır. Çizgi filmlerin olumsuz etkileri sorulduğunda şiddet ve saldırganlık ilk sırayı almaktadır. Kız çocukları daha çok kızların, evcimenliğin, ailenin, prensesliğin ön planda olduğu çizgi filmleri tercih ederken, erkek çocukları kahramanlık, güç, sahiplenme, koruma, kurtarma temelli çizgi filmleri tercih etmektedir. Katılımcı öğretmenlerin görüşlerine göre kız ve erkek çocuklardaki bu çizgi film seçim farklılaşmasının en temel kaynağı, toplum tarafından cinsiyetlere yüklenen cinsiyet rolleri sonucu çıkmıştır. Kişisel farklılıklar ve ebeveynlerin çizgi film konusundaki seçiciliği de çıkan diğer görüşlerdendir. Öğretmen görüşlerine göre, çocukların

* Corresponding author:

Adil Çoruk, Assoc. Prof. Dr., Department of Educational Sciences, Faculty of Education, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Türkiye.
Email: adilcoruk@hotmail.com

izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinden kahramanlık ve şiddet/saldırganlık başlıkları öne çıkmaktadır. Sıra dışı giyim özelliklerine sahip olma, güzellik, güçlü olma ve yardımseverlik diğer baskın kişilik özelliklerinden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesi Öğretmeni, Çizgi Film, Kişilik Gelişimi, Anaokulu.

Abstract

The pre-school education period is recognized as a period when children are most open to the stimuli around them and develop rapidly. In this period of rapid learning and development, the education to be given to them should not be left to coincidence. This research is a qualitative study since it is aimed at determining the opinions of preschool teachers. In addition, this period is seen as a critical period for personality development. Cartoons are increasing in number and genre and therefore their place and importance in children's lives is increasing. The fact that cartoons appeal to the eyes and ears and multiple sensory organs is an important factor in attracting children's attention. Preschool children transform everything they learn into behavior. By taking the cartoon hero they watch as a role model, they can imitate their behaviors. In these programs, there are content that will set a negative example as well as behaviors that are beneficial for children. The attitude towards the programs to be watched is critical. The aim of the study is to determine teachers' views on the effect of cartoons on the personality development of preschool children. This research is a qualitative study since it aims to determine the views of preschool teachers. It is a case study from qualitative research designs. "Purposive sampling" was used in the study. Accordingly, the opinions of 39 volunteer preschool teachers working in independent kindergartens affiliated to the Ministry of National Education in Biga district of Çanakkale province were consulted. The data of this study were collected through interviews. The research data were collected through the "Personal Information Form" and the "Teacher Opinions on the Effect of Cartoons on the Personality Development of Preschool Children" interview form. Content analysis method, one of the qualitative analysis methods, was used in the study. The findings obtained according to the results of the analysis of the data collected through interview questions; family ranked first among the factors that affect personality development the most. When the positive and negative effects of cartoons are analyzed, the positive feature is the facilitation of concept teaching. Again, its contribution to the development of imagination and language development are among the results. When asked about the negative effects of cartoons, violence and aggression ranked first. While girls prefer cartoons in which girls, domesticity, family and princesses are at the forefront, boys prefer cartoons based on heroism, power, ownership, protection and rescue. According to the opinions of the participant teachers, the main source of this difference in the choice of cartoons for girls and boys is the gender roles imposed on the sexes by society. Personal differences and the selectivity of parents regarding cartoons are among the other opinions. According to teachers' opinions, heroism and violence/aggression were the dominant personality traits in the cartoons watched by children. Having extraordinary clothing features, beauty, being strong and helpful were other dominant personality traits.

Keywords: Preschool Education, Preschool Teacher, Cartoon, Personality Development, Kindergarten.

Received: 18 August 2024 * **Accepted:** 28 December 2024 * **DOI:** <https://doi.org/10.29329/jpee.2024.1168.3>

GİRİŞ

Okul öncesi dönem, çocuğun dünyaya geldiği günden temel eğitime başladığı güne kadarki dönemdir. Fiziksel gelişim, duygu ve düşünceleri belli bir olaya yoğunlaştırabilme gelişimi, insan ilişkilerini yönetebilme gelişimi, duygu kontrolü gelişimi, zihin gelişimi ve dinleme-ifade etme gelişiminin büyük ölçüde tamamlandığı kritik dönemdir. Geleceğe yatırım yapılan dönemdir. Çizgi

filmler çok özel kanallar kurulmadan önce günün belli zamanlarında yayınlanıp çocuklarla buluşuyordu. Fakat çok özel kanalların açılmasıyla günün her saati çocuklarla buluşur oldu. Yapılan çalışmalar gösteriyor ki, çizgi filmler çocukları eğlendirirken aynı zamanda şahsi ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamaktadır (Bayır ve Günşen, 2017).

Çocukların izlemeyi en çok tercih ettiği yayınlar çizgi filmlerdir. Bir kontrol aracı haline gelmişlerdir. Çocuklar tarafından çizgi film karakterleri örnek alınmaktadır. Örnek alınan çizgi film kahramanlarının baskın özellikleri çocukların rutinlerine etki etmektedir (Güleken ve Yılmaz, 2020). Çizgi filmlerde gördükleri modelleri kendi yaşamlarına yansıtılabilmektedirler. Cinsiyet rollerine ilişkin bilgiler edinebilmektedirler. Zamansız maruz kalınan cinsel içerikler ise zamansız öğrenilen bilgilere neden olabilmektedir (Coşkun ve Önem, 2023). Bu nedenle çocukların kontrolsüz biçimde yalnız bırakılmaları istenmeyen kişilik özelliklerine neden olabilmektedir. Zamanının büyük bir çoğunluğunu televizyon karşısında geçiren bir çocuk çizgi filmlerdeki kişileri ve davranış kalıplarını model almaya başlamaktadır (Oruç ve diğerleri, 2011).

Eğitici çizgi filmler çocukların gelişim alanlarına olumlu etki yapmaktadır. İzledikleri çizgi filmlerden yeni sözcükler duyup bunları yaşamlarında kullanabilmektedirler. Bu dönem çocukları öğrendikleri her şeyi davranışa dönüştürmektedir. İzlediği çizgi film kahramanını rol model alarak, davranışlarını taklit edebilmektedir. Bu programlarda çocuklar için faydalı olan davranışlar kadar, olumsuz örnek oluşturacak içerikler de bulunmaktadır. Ailelerin izlenecek programlara karşı takındığı tutum kritiktir. İzlenen programın içeriği ve niteliği çok önemlidir. Okul öncesi dönem çocuğu, izlediği karakterler ile özdeşim kurmaktadır. Özdeşim kurdukları karakterler çocukların duygu, düşünce, davranış ve tutumlarını etkileyebilmektedir.

Okul Öncesi Dönem

Okul öncesi dönem, ilköğretim öncesi dönemdir. 0-6 yaş dönemini kapsar. Bu dönem, çocuğun kişilik gelişiminin temellerinin atıldığı, belli alışkanlık ve tutumların kazanıldığı en kritik yıllardır (Koç, 2018). Bu dönemdeki en önemli eylem öğrenme eylemidir. Öğrenme temel olarak yaşanan tecrübelerle bağlı olarak gerçekleşen öğrenmelerdir. Okul öncesi eğitimi, çocuğun doğduğu yıldan ilkökula başlayana kadarki yılları içine alır. Okul öncesi eğitim, çocukların bireysel farklılıklarını dikkate alan farklı ve çeşitli uyarıcıların kullanıldığı, her gelişim düzeyine uyarlanabilen, birden fazla gelişim alanına hitap edebilen ve toplumun sosyal-kültürel değerlerine uygun, iyi kanalize eden bir süreçtir (Türkent, 2012).

Oktay'a (2005) göre okul öncesi eğitim, bireyin dünyaya gelmesi ile başlayan eğitim hayatının ilk sekiz yılı boyunca tüm yaşantılarını içeren bir eğitim sürecidir. Okul öncesi dönem çocukların birçok gelişim alanını karışık olarak kapsayan bir dönemdir. Bu dönem çocukların öğrenmeye çok açık olduğu, yaşama uyum becerilerini kazandıkları, kişiliklerinin temellerini attıkları bir dönem olduğu

bilinmektedir. Okul öncesi dönem olarak isimlendirilen doğumdan sonraki ilk altı yılda çocukların büyümesinin çok hızlı ve çok yönlü olduğu göz ardı edilmemelidir (Erşan, 2019). Okul öncesi dönem çocukları en kalıcı şekilde öğrenme gerçekleştirirler. Temel gelişim alanları olan bilişsel alan, zihinsel alan, fiziksel alan ve dil alanında belirgin şekilde kalıcı davranış değişiklikleri olmaktadır (Kakırman Yıldız, 2016). Okul öncesi dönemde edinilen tecrübeler, bireyin gelecek yaşamının alt yapısını oluşturmaktadır. Bu dönemde kazanılan tutumlar ileriki yaşlardaki değer yargularının temelini oluşturmaktadır.

Okul Öncesi Dönem Gelişiminin Genel Özellikleri

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen sözleşmenin 1. Maddesi'ne göre çocukluk "Her birey on sekiz yaşına kadar çocuk olarak kabul edilir" olarak ifade edilmektedir (UNICEF, 2004). On sekiz yaşından küçük çocukların temel gelişim alanlarının tümünde, olabilecek en iyi seviyeye ulaşmaları için gereken çabanın gösterilmesi üzerine durulmuştur (UNICEF, 2004; Resmi Gazete, 2005). Burada ifade edildiği üzere 0-6 yaş okul öncesi dönem, çocukluk dönemi içerisinde yer almaktadır ve temel tecrübelerin edinildiği dönemdir.

Okul öncesi dönem, çocuğun doğumu ile başlayıp hayatının ilk altı yılında çok hızlı olarak devam eden gelişim sürecidir. Bu dönemde kazanılmaya başlayan özellikler yaşam boyu bireyi etkileyecek niteliktedir. Kişinin hayatının temelini oluşturmaktadır. Bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihin ve dil gelişimlerinin önemli bir kısmının şekillendiği bir süreçtir. Kişiliğin şekillendiği bu süreçte, çocuğun eğitiminde önce aile sonra eğitim kurumları aktif rol oynamaktadır. Bu nedenle, ebeveynlerin bu sürece gösterecekleri özen çok kıymetlidir. Kişilik gelişiminin, kültürel değerlerin, temel alışkanlıkların şekillendiği bu dönem özenle ele alınmalıdır. Gelişim ve değişim süreci bireye özeldir. Gelişimi normal seyreden bir çocuk, altı yaş civarında birçok motor beceriyi edinmiş ve fiziksel gelişimini sürdürmeye devam etmektedir (Deveci Kahraman, 2023).

Okul öncesi dönem çocuğu, etrafında olup biten her şeye merak duyar. Etkin bir bilim insanıdır. Okul öncesi dönem beyin gelişiminin en hızlı oldu dönemdir. Okul öncesi dönem çocuğu dış dünyaya ve dış uyaranlara çok açıktır. Duyu organları çok etkindir. Beyin gelişimi, çocuğun diğer temel gelişim alanları için bir alt yapı oluşturur. Yaşamın ilk altı yılında gelişim çok hızlı seyreder. Beyin gelişimi de bu süreçte hızlı devam eden gelişimlerdenidir. Bu dönemde çocuğa sunulan imkânlar, kullanılan materyallerin çeşitliliği, gidilen görülen farklı mekânlar ve farklı sunumlar önemlidir (MEB, 2013).

Okul Öncesi Dönemde Kişilik Gelişimi

Kişilik, kişiyi diğerlerinden ayırt eden, var oluşundan taşıdığı izler ile ve devamında yaşantıları sonucu kazandığı özellikler bütünüdür. Bireyin gelişimi fiziksel, zihinsel, sosyal ve ahlak gelişimi gibi ana arterlerden oluşan bütüncül bir yapıdır. Gelişimde hem kalıtım hem de çevre etkili olmaktadır. Kalıtsal özellikler daha çok potansiyel üzerinde belirleyici olurken, çevresel faktörler bu potansiyelin

kullanım durumunda etkili olmaktadır. Kişilik gelişimi büyük ölçüde çocukluk yıllarında biçimlenmektedir. Kişilik, devamlı gelişme eğilimindedir. Bireyin yaşadığı deneyimler sonucu değişmesi ve şekillenmesidir. Kişilik gelişimi, ergenliğin sonlarına kadar devam etmektedir (Özdemir, 2012).

Literatürde okul öncesi dönem çocuğun kişilik gelişimini şekillendirmede en kritik dönem olarak geçmektedir. Erken çocukluk döneminde, çocukların tecrübe ettiği olumlu ya da olumsuz yaşantıların, ileriki yaşantılarında da önemli ölçüde belirleyici olduğu ve toplum sağlığı açısından da göz ardı edilmemesi gerektiği vurgulanmaktadır (Kök vd., 2010). Erken çocukluk dönemi çocukların kişilik gelişiminde önemli bir dönemi kapsar. Kişinin kapasitesinin en üst limitlere ulaşabilmesi, erken çocukluk döneminde sahip olduğu olanaklarla ilişkilidir (Aksoy, 2021). Okul öncesi yılları çocuğun yaşam becerilerinin temelini atıldığı yıllardır. Yaşamın ilk yıllarında kazanılan kalıcı izli davranış edinme şekilleri, bilgi ve beceriler yaşamın ileriki sürecine aktarılır (Parlakıyıldız, 2019). Çocuğun fiziksel, zihinsel ve bedensel gelişiminin önemli bir kısmı erken çocukluk yıllarına dayanmaktadır. Kişilik, ilk altı yaşta şekillenmektedir. Çocuk için ailenin ve çevrenin önemi burada ortaya çıkmaktadır. Çocuk gördüğü davranış biçimlerini kurgulayarak model oluşturmaktadır (Parlakıyıldız, 2019).

Kişilik gelişimi erken çocukluk yıllarında şekillenmeye başlayan süreçtir. Çocuklar kendilerine model alabileceği yetişkinler ararlar. Yetişkinler de sağlıklı kişilik özellikleri sergileyerek çocuklara doğru model olmalıdır. Gelişen toplumların en aranan özelliği olan iletişim becerisi, erken çocukluk yıllarında şekillenmeye başlar. İletişim kurma şekilleri, bireylerin yaşamlarında önemli yere sahiptir (Çiftçioğlu vd., 2016).

Çocuklar yürümeye başladıkları andan itibaren, ailelerinden bağımsızlaşarak, bağısız bir birey olarak davranmaya eğilimlidirler. Biraz daha büyüdüğünde, ayrı bir birey olarak kendini keşfedip kişiliğini şekillendirmeye başlar. Bu süreçte ailenin çocuğa davranış biçimi, çevrenin yaklaşımı benlik saygısı oluşumunda oldukça etkilidir. Okul öncesi eğitime başladıkları yaşlarda arkadaş ilişkileri devreye girer. Arkadaş edindikçe, çevreye karışıkça öz güvenleri gelişir. Öz güven gelişimi aile ilişkilerine de olumlu yansır. Artan arkadaşlık ilişkileri ile birbirlerinin davranışlarını taklit etme, benimseme süreci başlar (Kaya, 2019). Kişilik gelişimi, doğuştan getirdiklerimiz, sosyal çevre ve kişinin kendini dışarıdan nasıl gördüğü ile ilişkili olarak gerçekleşmektedir.

Okul Öncesi Dönem Çocuğu ve Çizgi Film

Küreselleşme kapsamında teknolojik araçlar hayatımızın önemli bir parçası olmuştur. Gelişmeler arttıkça, hızlandıkça bu araçlara olan ilgimiz ve ihtiyacımız artmaktadır. Zaman ve mekân sınırlılıkları aşılmıştır. Televizyon ve internet, erişim kolaylıkları nedeniyle düşünme şeklimizden, yeme içme şeklimize kadar insana ve topluma ait her şeye yön vermeye başlamıştır (Güleken ve Yılmaz, 2020).

Sesli ve hareketli varlıklar çocukların ilgi odağıdır. Üç yaşından sonra çocuklar kitle iletişim araçlarına yardımsız ulaşip kullanmaya başlarlar. Bu durum ailelerin kontrol yetisini azaltmaktadır. Çocuklar ekranda seyrettiklerinin büyüüne kapılırlar (Çelenk, 1995). Okul öncesi dönemde çocuklar okuma yazma becerisi kazanmadığından görsel işitsel uyarılara ilgi duyarlar. Bu görsel-işitsel uyarının en cazibi çizgi filmlerdir (Can, 1995).

Çocuk ve televizyonun ilk buluşması evde ailesi ile olur. Televizyonlardaki her programın ayrı bir hedef kitlesi vardır. Okul öncesi dönem çocuklarına hitap eden program türü ise çizgi filmlerdir. Çocukların yoğun ilgisine bakarak, günümüzde sadece çizgi film yayını yapan televizyon kanalları vardır. Yine internet ortamında da teknolojinin gelişmesi ile çizgi filmler üretilmekte ve kendine yer bulmaktadır (Coşkun ve Önem, 2023).

Toplumun geleceği çocuklardır. Çocukların beden ve ruh sağlığının dengeli olması toplumun geleceği için önemlidir (Dilci, 2020). Bu nedenle, çocukların etkisi altında kaldıkları çizgi filmlerin, izlenebilirliği noktasında seçici olunması gerektiği bir gerçektir. İzlenen sürenin sınırlandırılması faydalı olacaktır. Erken çocukluk dönemi, gelişimsel açıdan önem taşımaktadır. Bu dönemde gelişmenin ve öğrenmenin çok hızlı olduğu, kazanılan deneyimlerin kalıcı nitelikte izler bıraktığı bilinmektedir (Can, 1995).

Çizgi Filmlerin Çocuklar Üzerindeki Etkisi

Okul öncesi dönemde çocuklar her şeyi yeni keşfettikleri için, dünyayı yetişkinlerden farklı görürler. Gerçek ile hayali, kurgu ve rüyayı ayırt edemezler. Bu sebeple çizgi filmlerden aldıkları uyarıları da gerçek zannederler (Parlakyıldız, 2019). Çocuklar izledikleri çizgi filmlerdeki kahramanları kendilerine model alırlar. Çocuklar model aldıkları karakterin konuşma biçimini ve davranış biçimlerini gördükleri gibi sergilerler. Çocukların çizgi filmleri çok tercih etmesinin sonucu çizgi filmlerin çocuklar üzerinde çeşitli yönlerden etkileri oluşmaktadır. Çocuklar çizgi filmlerde gördükleri kahramanlıklardan etkilenirler. Bu durumu da kişilik özelliklerine yansıtırlar. Çizgi filmde gördüğü başrolün sahip olmak istediği yanları ile kendi mizacını harmanlayarak kişiliğinin yapı taşlarını oluştururlar (Güleken ve Yılmaz, 2020).

Okul öncesi dönem olarak adlandırılan erken çocukluk döneminde çocukların sosyal, bedensel, zihinsel, dil gelişimi ve psikomotor gelişimlerinin büyük bir kısmı tamamlanmaktadır. Okul öncesi dönem çocukları dünyayı anlamada çevresel faktörlerden ve medyanın sunduğu görsel-işitsel yayınlardan da etkilenmektedirler (Şen, 2020). Televizyonlarda yayınlanan çizgi filmler günlük yaşamdan model ve örnekler sunmaktadır. Televizyon, sosyal bir medya aracıdır. Hem görsel hem işitsel olan bu medya aracından çocukların en çok takip ettiği içerikler çizgi filmlerdir. Çizgi filmlerin içeriğinde yer alan karakterlerin davranışları çok önemlidir. Yapılan bir araştırma sonucu çizgi filmlerde sözel, psikolojik ve fiziksel şiddet içeren öğelerin yer aldığını göstermektedir (Üstündağ ve Şenol,

2021). Çocukların üzerinde büyük etkisi olan çizgi filmlerin, eğlendirmek, öğretmek, doğruyu göstermek gibi özellikleri de vardır. Çizgi filmlerde seçilen karakterlerin arasında insanlar, hayvanlar ve hayali karakterler yer almaktadır.

Çizgi filmler, çocukların duyguları anlamasına, duyguları deneyimlemesine, duyguları ifade etmesine ve duyguları yönetme becerilerine önemli oranda yarar sağlar. Eğlenerek problem çözme becerilerini geliştirmelerine olanak sağlar. Çocukların farklı duygularını keşfetmelerini sağlar ve bunları ifade etme şekillerini geliştirir. Algılama ve algıladıklarını yorumlamaya teşvik eder. İyilik, yardımlaşma, paylaşma gibi olumlu davranışları taklit ederek öğrenirler (Yağlı, 2013). Çizgi filmler çocukların okuma becerilerini geliştirir ve anlama becerilerini arttırır. Çocukları eğlendirerek eğitebilmektedir (Güleken ve Yılmaz, 2020).

Yapılan çalışmalar göstermektedir ki çocukların izledikleri çizgi filmleri seçerken, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınıp alınmaması gelişim alanlarını olumlu-olumsuz etkilemektedir. Şiddet içerikli çizgi filmler izlemeleri davranışlarında bunun yansımaları olarak görülürken, hiç duymadıkları anlamını bilmedikleri yeni kelimeleri çizgi film aracılığıyla öğrenip kelime dağarcıklarına katabilmektedirler.

Çocuklar tanık oldukları şiddetten, kendileri yaşamışçasına etkilenirler. Bandura'ya göre, şiddete görsel olarak maruz kalan çocuk, izlediği şiddet davranışı açıkça tepki almadıysa, çocuk bunu davranış olarak sergileyecektir. Okul öncesi dönem çocuklarının, saldırganlık içeren davranışı izlemesi, doğrudan oyunlarına yansıtacaktır (Ülken, 2011). Çocuklarda dürtüleri kontrol etme yeteneği gelişmemiştir. Yapılan çalışmalar göstermiştir ki, çizgi filmlerde izledikleri şiddet sahneleri çocukların şiddet, saldırganlık dürtüsünü tetikleyecektir. İzlenen şiddet sahneleri ve saldırganlık davranışı arasında olumlu yönde bir ilişki görülmektedir. Çocuk bu izlediklerini kendi içinde olumlu olarak değerlendirirse, kendi yaşamında da şiddete başvuracaktır (Güloğlu, 2019).

Çocuklar teknoloji sayesinde birçok yabancı çizgi filme de erişim sağlayabilmektedir. Bu çizgi filmlerin etkisinde kalan çocuklar, kültürel farklılıklardan kaynaklı kültürel çatışmalar yaşayabilmektedir. Bunun yanı sıra çeviri sağlıklı yapılmaz ise dil gelişimi noktasında da olumsuzluklar görülebilmektedir (Güloğlu, 2019).

Teknolojik tüketim çağında olmamız sebebiyle, çocukların gelişimini olumsuz etkileyen çizgi film sayısı da artmaktadır (Bağlı, 2002). Çocuklar, kurgu ve hayal dünyası üzerine kurulu çizgi filmlerde gördüğü sahneleri, olayları gerçek dünyada da yaşamak, görmek ister. Çocukları güldürme amacıyla, ateşli, silahlı, saldırgan, dövüşlü içeriklerden etkilenen çocuk, bu davranışları model alır ve kendi davranışlarına yansıtır (Uluç, 2014).

Çocuklar yapıları gereği küçük ve güçsüz olduklarından tam zıt özelliklere sahip, güçlü, egemen olma eğilimindedirler. Çizgi filmlerdeki ana karakterler de hep güçlü, çözüm bulucu, hâkimiyet kurucu

özellikler taşır. Bu noktada gözlemlediğimiz kötülük ile savaşan, kahramanlık yapan, dünyayı kurtaran başrollerdir. Bu amaçlar için savaşmak, saldırmak, şiddete başvurmak makul gösterilir (Çetin, 1999). Çocuklar için çizgi filmler eğlence aracı olmanın yanı sıra, egolarını güçlendirici bir etkiye sahiptir. Çocuklar izledikleri kahramanlıklarla kendi duygularını da tatmin etmiş olurlar. Onların çözdükleri sorunları kendi çözmüş gibi hissederler. Başarı duygusunu bu şekilde yaşamaya çalışırlar. İşin özünde bu durum sorumluluktan kaçıştır.

Problem Durumu

Bu araştırmanın genel amacı, çizgi filmlerin okul öncesi dönem çocuklarının kişilik gelişimindeki etkisine yönelik öğretmen görüşlerinin belirlenmesidir. Bu hedefe yönelik olarak aşağıda yer alan sorulara cevaplar aranmaktadır.

1. Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre çocukların kişilik gelişimini etkileyen faktörler nelerdir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre çocukların kişilik gelişiminde çizgi filmlerin rolü nedir?
3. Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre, okul öncesi dönem çocuğunun kişilik gelişiminde, çizgi filmlerin olumlu/olumsuz etkileri nelerdir?
4. Okul öncesi dönem çocuğunun izlediği çizgi filmlerdeki baskın kişilik özellikleri hakkında öğretmen görüşleri nelerdir?
5. Okul öncesi dönem çocuğunun izlediği çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinin çocuğun kişilik özelliklerini etkilemesi ile ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?
6. Okul öncesi dönemdeki çocukların cinsiyetlerine göre izledikleri çizgi filmlere ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin, çizgi filmlerin okul öncesi dönem çocuğunun kişilik gelişiminin etkisi üzerine görüşlerini belirlemeye yönelik nitel bir çalışmadır. Nitel çalışma, bir bilgiyi doğal ortamı içinde detaylı bir biçimde anlamaya çalışan bir sorgulama türüdür. Bir konuyu sayısal olarak ölçmek yerine, tanımlamaya çalışan bilgiler toplamadır. İnsanların tecrübelerinden oluşan kaotik yapıyı katılımcıların gözünden anlayabilme yöntemidir. Önemli olan ‘neden’ sorusudur (Sezer ve Yalman, 2022).

Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacı taşıdığından betimsel bir durum çalışmasıdır. Durum çalışması güncel bir konuyu kendi doğasında çalışan, belirli kesin sınırları olmayan, farklı veri toplama araçları kullanılan çalışma şeklidir. Betimsel durum çalışmalarında,

çalışma sonunda elde edilen veriler ayrıntılı bir biçimde açıklanır (Aslan ve diğerleri, 2009). Durum çalışması, birden fazla olayın, sürecin, programın tüm detayları ile incelendiği bir araştırma yöntemidir (Akpınar ve Özdaş, 2013).

Çalışma Grubu

Çalışmada “amaçlı örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Evreni temsil edecek örneklem grubunun belirli özellikleri taşıması hedeflenen bir örnekleme yöntemidir. Daha küçük daha homojen gruplarda doldukça etkili bir yöntemdir (Karataş, 2015). Amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yapılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, araştırma yapılacak örneklemin daha kolay ulaşılabilir olması veya sürece daha kolay katılabilir olmaları durumudur. Buna uygun olarak araştırmada, Çanakkale Biga İlçe merkezinde bulunan devlete ait yedi bağımsız anaokulunda görev yapan 39 okul öncesi öğretmeni çalışma grubuna dâhil edilmiştir.

Tablo 1. Örneklem Grubunun Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

Değişken	Kategori	f	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	38	%97
	Erkek	1	%3
Yaş	25-30	11	%28
	31-40	19	%49
	41-50	8	%20
	51-60	1	%3
Mesleki Kıdem	1-5	12	%31
	6-10	4	%10
	11-15	12	%31
	16 yıl ve üstü	11	%28
Öğrenim Düzeyi	Ön Lisans	2	%5
	Lisans	34	%87
	Yüksek Lisans	3	%8
Çalışılan Yaş Grubu	36-48 Ay	7	%18
	48-60 Ay	18	%46
	60-71 Ay	14	%36

Çalışmaya katılan 39 okul öncesi öğretmeninden 38’i kadın, 1’i erkektir. Katılımcılardan 11’i 25-30 yaş aralığında, 19’u 31-40 yaş aralığında, 8’i 41-50 yaş aralığında ve 1 tanesi de 51-60 yaş aralığında yer almaktadır. Katılımcıların mesleki kıdem yıllarına baktığımızda, 1-5 yıl aralığında 12 öğretmen, 6-10 yıl aralığında 4 öğretmen, 11-15 yıl aralığında 12 öğretmen, 16 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip 11 öğretmen bulunmaktadır. Katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin 2’si ön lisans, 34’ü lisans ve 3 tanesi de yüksek lisans mezunudur. Katılımcıların 7’si 36-48 ay öğrenci grubu ile, 18’i 48-60 ay öğrenci grubu ile ve 14’ü 60-71 ay öğrenci grubu ile çalışmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada verilere görüşmeler yapılarak ulaşılmıştır. Görüşme tekniği, katılımcı ile aynı yerde yüz yüze yapılan bir veri toplama halidir. Görüşme, esnek, cevap oranı fazla, sözsüz davranışları da içeren bir yöntemdir (Karataş, 2015). Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacı ile görüşülen kişiler arasında geçen amaçlı ve kontrollü sözel iletişim biçimidir. Araştırılan konu ile ilgili yakın bilgilerin toplanabilmesi amaçtır. Sorular açık uçludur. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler formu, ikinci bölümde de görüşme formu yer almaktadır. Veri toplama araçları ile ilgili aşağıda bilgi verilmiştir.

Kişisel Bilgiler Formu: Formda, araştırmanın amacı kısaca belirtilmiş olup, uygulama için de ayrıca yönergeye yer verilmiştir. Bu formda katılımcılardan cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, eğitim durumları, eğitim verilen çocukların yaş grubu aralığı özelliklerini ortaya koyacak bilgiler istenmiş, kimlik bilgilerini ortaya koyacak ifadeler yer verilmemiştir.

Görüşme Formu: Yarı yapılandırılmış görüşme formunda toplanan yanıtlar yazılı olarak kaydedilmiştir. Formun hazırlanmasında uzman görüşlerinden ve daha önce yapılmış çalışmalardan yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme soruları aşağıda sıralanmıştır;

1. Sizce okul öncesi dönem çocuklarının kişilik gelişimini etkileyen faktörler nelerdir? Kısaca açıklayabilir misiniz?
2. Size göre okul öncesi dönem çocuklarının kişilik gelişiminde çizgi filmlerin olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir? Kısaca açıklayabilir misiniz?
  - a. Olumlu etkileri nedir?
  - b. Olumsuz etkileri nedir?
3. Sınıfınızdaki çocuklar hangi çizgi filmleri izlemektedir?
  - a. Size göre kız çocukları hangi çizgi filmleri izlemektedir?
  - b. Size göre erkek çocukları hangi çizgi filmleri izlemektedir?
4. Kız ve erkek çocuklarının izledikleri çizgi filmler farklılık göstermekte midir? Sizce bu farklılık neden kaynaklanmaktadır? Kısaca açıklayabilir misiniz?
5. Size göre çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özellikleri nelerdir? Kısaca açıklayabilir misiniz?
6. Size göre çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinin çocuğun kişilik özelliklerine olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir? Kısaca açıklayabilir misiniz?
  - a. Olumlu etkileri nelerdir?

b. Olumsuz etkileri nelerdir?

7. (Varsa) Eklemek istediğiniz diğer hususlar nelerdir? Kısaca belirtiniz.

Verilerin Analizi ve Yorumu

Bu çalışmada nitel araştırma analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, ölçülebilir, doğrulanabilir bilgilere ulaşmak için, örnekleme, kodlama, kategorize etme şeklinde analizi amaçlar. Katılımcıların sahip olduğu kalıp yargıları, ön yargıları ve anlamları saptayabilmek için, bir konunun ayrıntılı ve sistematik bir biçimde incelenmesidir (Şimşek ve Yıldırım, 2016). İçerik analizi yönteminde araştırmacı, elde ettiği bulgular üzerinden konunun bağlamı hakkında çıkarım yapabilir. Metinden ulaşılan verilerin illaki sayısallaştırılması gerekmez.

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri yazılı olarak kaydedilmiştir. Elde edilen görüşler kategorize edilmiş ve kodlar aracılığıyla sistematik bir şekilde incelenmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde okul öncesi öğretmenlerinin çocukların kişilik gelişiminde çizgi filmlerin etkisi ile ilgili görüşleri analiz edilerek görüş, frekans ve öğretmen görüşleri şeklinde kodlar oluşturularak tablolar halinde sunulmuştur. Bazı öğretmenler bazı konularda hiç görüş bildirmezken bazı öğretmenler ise birden fazla görüş bildirmiştir. Bu sebeple kişi sayısı ve görüş sayısı farklılık göstermektedir. Görüşler ifade edilirken, öğretmenler ‘Ö1, Ö2, ...’ olarak kodlanmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerine okul öncesi dönem çocuklarının kişilik gelişimi etkileyen faktörler sorulmuş ve ortaya çıkan cevaplar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kişilik Gelişimi Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşler

Görüş	f	Öğretmen Görüşleri
Aile	33	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö17,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26,Ö29,Ö30,Ö31,Ö32,Ö33,Ö34,Ö35,Ö36,Ö37,Ö39
Çevre	24	Ö1,Ö3,Ö4,Ö5,Ö9,Ö10,Ö11,Ö14,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö21,Ö24,Ö25,Ö27,Ö29,Ö31,Ö32,Ö34,Ö36,Ö37,Ö38
Akran Grubu	15	Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö11,Ö12,Ö15,Ö23,Ö25,Ö26,Ö28,Ö33,Ö35,Ö37,Ö39
Çizgi Filmler	13	Ö2,Ö6,Ö7,Ö11,Ö12,Ö13,Ö16,Ö20,Ö25,Ö26,Ö28,Ö33,Ö35
Kalıtısal Özellik	10	Ö3,Ö10,Ö11,Ö15,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö21,Ö34
Toplum	9	Ö2,Ö4,Ö9,Ö20,Ö21,Ö22,Ö24,Ö32,Ö39
Okul	6	Ö1,Ö2,Ö4,Ö9,Ö23,Ö29
Öğretmen Yaklaşımı	2	Ö23,Ö39

Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi dönem çocuğunun kişilik gelişimini etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri incelendiğinde, en çok aile faktörünü önemli gördükleri sonucu elde edilmiştir. Daha

sonra sırası ile çevre, akran grubu, izledikleri çizgi filmler, kalıtsal özellik, toplum, okul ve öğretmen yaklaşımı faktörlerini önemli gördükleri anlaşılmıştır.

Kişilik gelişimini etkileyen faktörlere ilişkin görüş bildiren erkek, 41-50 yaş arası, yüksek lisans mezunu, 16 yıl ve üzeri tecrübeye sahip (Ö20) bir katılımcının görüşü aşağıda verilmiştir.

...okul öncesi çocukların kişilik gelişimini etkileyen faktörler arasında genetik, aile yapısı, çevre ve içinde bulunduğu toplum etkilidir...

Kişilik gelişimini etkileyen faktörlere ilişkin görüş bildiren kadın, 25-30 yaş arası, ön lisans mezunu, 1-5 yıl tecrübeye sahip (Ö15) bir katılımcının görüşü aşağıda verilmiştir.

...kalıtsal özellikleri, çocuğun akran ilişkileri, aile yapısı ve çevre koşulları ve çocuğun deneyimleri kişilik oluşumunu etkilemektedir...

Kişilik gelişimini etkileyen faktörlere yönelik görüş bildiren kadın, 25-30 yaş arası, lisans mezunu, 1-5 yıl tecrübeye sahip (Ö30) bir katılımcının görüşü aşağıda verilmiştir.

...anne baba tutumu ve bunların tutarlılığı en büyük faktördür. Hayatı, duygularını tanımlamayı anne babasının tutumu ile deneyimler ve öğrenir...

Okul öncesi dönem çocuklarının kişilik gelişiminde çizgi filmlerin olumlu etkileri ve olumsuz etkilerine ilişkin cevaplar Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Kişilik Gelişiminde Çizgi Filmlerin Olumlu-Olumsuz Etkilerine İlişkin Görüşler

	Görüş	f	Öğretmen Görüşleri
OLUMLU	Kavram Öğretimi	26	Ö1,Ö3,Ö4,Ö6,Ö9,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15, Ö16,Ö17,Ö19, Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26,Ö29,Ö30,Ö31,Ö36,Ö37,Ö38,Ö39
	Güzel Ahlak	10	Ö3,Ö7,Ö8,Ö10,Ö20,Ö23,Ö24,Ö25,Ö27,Ö28
	Hayal Gücü Geliştirme	6	Ö9,Ö14,Ö18,Ö32,Ö34,Ö35
	Paylaşma	5	Ö2,Ö7,Ö8,Ö24,Ö33
	Dil Gelişimi	5	Ö15,Ö21,Ö22,Ö33,Ö36
	Yardımlaşma	2	Ö5,Ö33
	Sosyalleşme	1	Ö33
OLUMSUZ	Şiddet	13	Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö10,Ö11,Ö12,Ö17,Ö21,Ö23,Ö24,Ö26,Ö35
	Saldırganlık	10	Ö7,Ö8,Ö10,Ö13,Ö14,Ö21,Ö24,Ö31,Ö33,Ö36
	Kötü Ahlak	6	Ö5,Ö15,Ö18,Ö25,Ö28,Ö38
	Dikkat Eksikliği	6	Ö1,Ö6,Ö9,Ö15,Ö25,Ö29
	Öfke	6	Ö14,Ö16,Ö26,Ö33,Ö34,Ö36
	Pasiflik-Yalnızlık	4	Ö1,Ö30,Ö34,Ö39
	Ayrımcılık	3	Ö21,Ö33,Ö36
	Bağımlılık	3	Ö10,Ö19,Ö37
	Hayal ve Gerçeği Ayıramama	2	Ö12,Ö35

Korku-Kaygı	2	Ö6,Ö16
Küfür Etme	2	Ö19,Ö23
İletişimde Eksiklik	2	Ö32,Ö34
Akran Zorbalığı	1	Ö15

Okul öncesi öğretmenlerine yöneltilen kişilik gelişiminde çizgi filmlerin olumlu etkilerine ilişkin görüşlere bakıldığında ilk sırada kavram öğretimi geldiği görülmüştür. Sırası ile güzel ahlaklı olma, hayal gücünü geliştirme, dil gelişimi, paylaşma, yardımlaşma ve sosyalleşme kazanımları gelmektedir.

Çizgi filmlerin olumlu etkilerine ilişkin görüş bildiren kadın, 31-40 yaş arası, 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip, lisans mezunu Ö9'un görüşü şu şekildedir;

...çocukların hayal dünyasını ve yeteneklerini geliştirmeye destek olabilir. Aynı zamanda bilişsel ve diğer kavram gelişimlerine olumlu etkisi olabilir...

Çizgi filmlerin olumlu etkilerine yönelik görüş bildiren kadın, 25-30 yaş arası, 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip, lisans mezunu Ö30'un görüşü şu şekildedir;

...dezavantajlı bölgeler ya da uyarıların yeterli olmadığı ortamlarda çocukların görsel ve işitsel olarak deneyim kazanabilecekleri materyal olarak kullanımı olabilir...

Okul öncesi öğretmenlerine yöneltilen kişilik gelişiminde çizgi filmlerin olumsuz etkilerine ilişkin görüşlere bakıldığında ise şiddet kavramının geldiği saptanmıştır. Bunu sırasıyla saldırganlık, kötü ahlaklı olma, dikkat eksikliği, öfke, yalnızlık, ayrımcılık, küfür, korku, hayal ve gerçeği ayıramama ve akran zorbalığı görüşleri takip etmektedir.

Çizgi filmlerin olumsuz etkilerine ilişkin görüş bildiren kadın, 41-50 yaş arası, 16 yıl ve üstü kıdeme sahip, lisans mezunu Ö17'nin görüşü şu şekildedir;

...İzlediği filmlerin içeriğinin önemli olduğunu düşünüyorum, şiddet içerikli filmler izleyen öğrenciler daha şiddete eğimli oluyor...

Çizgi filmlerin olumsuz etkilerine yönelik görüş bildiren kadın, 41-50 yaş aralığında, 11-15 yıl arası kıdeme sahip, lisans mezunu Ö1, şu şekilde söylemiştir;

...4 yaş sonrası için uygun görmüyorum çizgi film izlenimini. Çocuğun sosyalleşmesini, odaklanmasını, kavram bütünleştirme aşamalarını geriletiyor...

Çizgi filmlerin olumsuz etkilerine ilişkin görüş bildiren erkek, , 41-50 yaş aralığında, 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip, yüksek lisans mezunu Ö21 şu şekilde ifade ediyor;

...çocukların izlediği şiddet içerikli çizgi filmler öfke, saldırganlık ve ayrımcılık gibi davranışları öğretebilmektedir...

Okul öncesi öğretmenlerinin, sınıflarında yer alan çocukların, izledikleri çizgi filmler ve bu izlenen çizgi filmlerin kız- erkek çocuklara göre farklılaşmasına ilişkin bulgular Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İzledikleri Çizgi Filmler ve Kız-Erkek Çocuklara Göre Dağılımına İlişkin Görüşler

	Görüş	f	Öğretmen Görüşleri
K	Maşa ve Koca Ayı	16	Ö1,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö14,Ö18,Ö19,Ö21,Ö23,Ö24,Ö28, I Ö32,Ö35,Ö36,Ö38
Z	Karlar Ülkesi	12	Ö7,Ö8,Ö9,Ö15,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö27,Ö29,Ö30,Ö33
	Niloya	11	Ö2,Ö6,Ö19,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö32,Ö35,Ö37,Ö38
	Mucize Uğur Böceği ve Karakedi	3	Ö20,Ö25,Ö29
	İbi	3	Ö6,Ö8,Ö17
	Barbie	3	Ö21,Ö31,Ö34
	Unicorn	2	Ö9,Ö17
	Şirinler	1	Ö33
	Köstebeğiller	1	Ö17
	Çilek Kız	1	Ö9
	Pırıl	1	Ö8
	Fındık İşi	1	Ö17
E	Rafadan Tayfa	12	Ö2,Ö6,Ö7,Ö8,Ö12,Ö22,Ö24,Ö25,Ö29,Ö32,Ö33,Ö34
R	Örümcek Adam	12	Ö2,Ö9,Ö15,Ö17,Ö19,Ö22,Ö28,Ö30,Ö32,Ö35,Ö36,Ö37
K	Kral Şakir	12	Ö6,Ö12,Ö20,Ö23,Ö24,Ö25,Ö29,Ö33,Ö34,Ö35,Ö37,Ö38
E	Arabalar	7	Ö21,Ö23,Ö24,Ö30,Ö31,Ö35,Ö36
K	Pijamaskeliler	2	Ö21,Ö25
	Ninja Kaplumbağalar	2	Ö9,Ö28
	Çuf	2	Ö7,Ö8
	Tom ve Jerry	2	Ö9,Ö27
	Harika Kanatlar	2	Ö17,Ö22
	Ben 10	1	Ö9
	Red-Kit	1	Ö9

Öğretmenlerin görüşlerine göre kız çocuklarının en çok izlediği çizgi film Maşa ve Koca ayı olmuştur. Sırasıyla Karlar Ülkesi, Niloya, Barbie, İbi, Mucize Uğur Böceği ve Karakedi, Unicorn, Köstebeğiller, Fındık İşi, Şirinler, Çilek Kız ve Pırıl takip etmektedir.

Öğretmenlerin görüşlerine göre erkeklerin en çok izlediği çizgi film ise Örümcek Adam, Kral Şakir ve Rafadan Tayfa olmuştur. Daha sonra sıra ile Arabalar, Pijamaskeliler, Harika Kanatlar, Ninja Kaplumbağalar, Çuf, Tom ve Jerry, Ben 10 ve Red-Kit gelmektedir.

Sınıftaki çocukların izledikleri çizgi filmlere yönelik görüş bildiren kadın, 31-40 yaş arası, 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip lisans mezunu Ö3,

...kazandırılması istenen kavramlara ilişkin eğitici çizgi filmler izletiyorum. Kızların, değişiklik göstermekle birlikte dış görünüş odaklı (prenses) çizgi filmlere daha fazla ilgi gösterdikleri gözlenmektedir. Erkeklerin, araba, dövüş, uzay, teknolojik araçlar ile ilgili çizgi filmlere ilgi gösterdikleri gözlenmektedir...

Sınıfındaki çocukların izledikleri çizgi filmlere ilişkin görüş bildiren kadın, 41-50 yaş aralığında, 16 yıl ve üstü tecrübeye sahip, lisans mezunu Ö11 şöyle söylemiştir;

...sınıfta çocukların yaşlarına uygun temiz içerikli çizgi filmler tercih ediyorum. Tercih ben yapıyorum. Kızlar biraz daha cinsiyetine uygun, evcilik içeriği olan çizgi filmleri tercih ediyor. Erkekler genelde içinde şiddet içeren kahramanların olduğu çizgi filmleri tercih ediyor...

Sınıfındaki çocukların izledikleri çizgi filmlere yönelik görüş bildiren kadın, 31-40 yaş aralığında, 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip, lisans mezunu Ö18 şöyle görüş bildirmiştir;

...kızlar, renkler ve her türlü ayrımcılığın bulunduğu kızsız durumların her daim ön plana çıktığı sektörün dayatması olan filmleri takip ediyorlar. Erkekler, şiddetin ve güç göstergesinin pompalandığı filmleri izliyorlar...

Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre kız ve erkek çocukların izledikleri çizgi filmlerin farklılaşmasının nedenlerine ilişkin bulgular Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5. Kız ve Erkek Çocukların İzledikleri Çizgi Filmlerin Gösterdiği Farklılıklar ve Farklılıkların Nedenlerine İlişkin Görüşler

Görüş	f	Öğretmen Görüşleri
Cinsiyet Ayrımı-Cinsiyet Rolü	19	Ö1,Ö4,Ö5,Ö7,Ö9,Ö10,Ö15,Ö20,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö30,Ö31,Ö32,Ö35,Ö36,Ö38,Ö39
Kişisel Farklılıklar	11	Ö3,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8,Ö23,Ö24,Ö25,Ö32,Ö33,Ö34
Ebeveynlerin Tutumu- Seçiciliği	5	Ö7,Ö8,Ö17,Ö18,Ö30
Çevre	4	Ö13,Ö25,Ö26,Ö37
Yetiştirilme Tarzı	2	Ö3,Ö1
Popüler Kültür	2	Ö16,Ö18
Doğuştan Gelen Özellikler	2	Ö2,Ö13

Öğretmenlerin görüşlerine göre kız ve erkek çocukların izledikleri çizgi filmler farklılık göstermektedir. Bu farklılığın nedeni olarak en çok cinsiyetlere biçilen roller öğretmen görüşlerinde ilk sırada yer almıştır. Bunu takiben kişisel farklılıklar, ebeveyn tutumları, çevre, popüler kültür, yetiştirilme tarzı ve doğuştan gelen özellikler yer almıştır.

Kız ve erkek çocukların izledikleri çizgi filmlerin farklılık göstermesine ilişkin görüş bildiren kadın, 25-30 yaş aralığında, 1-5 yıl kıdeme sahip, lisans mezunu Ö30 şu şekilde ifade etmiştir;

...toplumsal tutumlarımızda kızlara daha kibar ve narin yakıştırmalar yapıp erkeklere daha dayanıklı, sert davranılabilmektedir. Anne babaların çocuklarıyla kurdukları oyunlarda bile kız çocuklarıyla daha sakin oyunlar oynarken erkek çocuklarıyla boğuşma oyunları daha fazla oynanabilmektedir...

Kız ve erkek çocukların izledikleri çizgi filmlerin farklılık göstermesine ilişkin görüş bildiren kadın, 25-30 yaş aralığında, 1-5 yıl kıdeme sahip, lisans mezunu Ö25, şu şekilde söylemiştir;

...cinsiyet rollerine yönelik filmler ağırlıkta. Erkeklerin araba veya hayal öğeleri içeren aksiyonlu filmler izlemesi, içsel olarak eril yönlerin toplum bakımından desteklenmesidir...

Kız ve erkek çocukların izledikleri çizgi filmlerin farklılık göstermesine ilişkin görüş bildiren kadın, 25-30 yaş aralığında, 1-5 yıl kıdeme sahip, lisans mezunu Ö24, şöyle görüş bildirmiştir;

...toplumumuzda cinsiyet dayatması çocuklarımızı da etkiliyor. Ancak yine de çocukların kişisel ve duygusal olarak seçtiği oyun ve çizgi filmler de farklılık oluyor. Kız çocukları daha çok bebeklere, erkek çocukları daha çok arabalara yöneliyor. İzlediği çizgi filmlerde bunlara göre şekilleniyor...

Okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerine ait bulgulara Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. Çocukların İzledikleri Çizgi Filmlerdeki Baskın Kişilik Özelliklerine İlişkin Görüşler

Görüş	f	Öğretmen Görüşleri
Saldırgan- Şiddet Gösteren	11	Ö4,Ö11,Ö14,Ö16,Ö23,Ö24,Ö26,Ö29,Ö30,Ö33,Ö38
Kahramanlık	11	Ö2,Ö8,Ö13,Ö15,Ö17,Ö20,Ö24,Ö28,Ö31,Ö32,Ö37
Güçlü Olma	9	Ö1,Ö9,Ö13,Ö16,Ö18,Ö20,Ö31,Ö32,Ö35
Sıra Dışı Giyim-Güzellik	7	Ö9,Ö13,Ö14,Ö16,Ö20,Ö24,Ö25
Yardımseverlik	7	Ö3,Ö6,Ö8,Ö27,Ö30,Ö36,Ö38
Liderlik	6	Ö3,Ö9,Ö17,Ö18,Ö19,Ö21
Özel Güçler	5	Ö2, ,Ö15,Ö17,Ö24,Ö25
Popülerlik	4	Ö1,Ö9,Ö16,Ö34
Dürüstlük	4	Ö7,Ö8,Ö30,Ö32
Başarı	3	Ö6,Ö17,Ö31
Yaramazlık	3	Ö5,Ö7,Ö8

Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki en baskın özellik kahraman ve saldırgan kişilik özellikleri olmuştur. Bunu sırasıyla, güçlü olma, yardımseverlik, sıra dışı giyim-güzellik, liderlik, özel güçler, popülerlik, dürüstlük, başarı ve yaramazlık gibi özellikler izlemiştir.

Çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerine ilişkin görüş bildiren kadın, 25-30 yaş aralığında, 1-5 yıl kıdeme sahip, lisans mezunu Ö25, şu şekilde söylemiştir;

...güzel, gösterişli elbiseler ve kıyafetler giyinmiş prensesler, özel güçlere sahip karakterler, sürekli kurtarıcı rolündeki kahramanlar, lider rolde ve ön planda tutulan karakterler...

Çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerine ilişkin görüş bildiren kadın, 31-40 yaş aralığında, 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip, lisans mezunu Ö9, şu şekilde belirtmiştir;

...çok güçlü, lider ruhu öncü kişiler, çok süslü feminen gerek kıyafetleriyle gerek davranışlarıyla herkesi etrafına toplamayı başaran ilgi ve odak noktası olan kişiler...

Çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerine yönelik görüş bildiren kadın, 31-40 yaş aralığında, 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip, lisans mezunu Ö16, şu görüşü bildirmiştir;

...kızların izlediklerinde popüler olmak, en güzel giyinmek, süslenip makyaj yapmak, dikkatleri üzerine çeken kişi olmak ön planda. Erkekler de ise en güçlü, karşısındakine en çok zarar veren, en çok korkutanın güçlü hissedildiği görülmektedir...

Okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinin çocukların kişilik özelliklerine olumlu ve olumsuz etkilerine ait bulgulara Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7. Çocukların İzledikleri Çizgi Filmlerdeki Baskın Kişilik Özelliklerinin Çocuğun Kişilik Özelliklerine Olumlu ve Olumsuz Etkilerine İlişkin Görüşler

	Görüş	f	Öğretmen Görüşleri
Olumlu	Yardımselik-Paylaşma	14	Ö5,Ö6,Ö8,Ö12,Ö13,Ö14,Ö23,Ö24,Ö25,Ö30,Ö33,Ö34,Ö35,Ö36
	Sorun Çözme	7	Ö3,Ö6,Ö18,Ö20,Ö21,Ö25,Ö31
	Empati	5	Ö19,Ö23,Ö24,Ö25,Ö35
	Sabır	3	Ö2,Ö7,Ö8
	Dürüstlük	3	Ö7,Ö8,Ö30
	Özgüven	2	Ö4,Ö9
	Dil Becerisi	2	Ö12,Ö17
Olumsuz	Saldırganlık-Şiddet	19	Ö3,Ö4,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö20,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö26,Ö29,Ö31,Ö34,Ö35,Ö36,Ö37,Ö38
	Zorbalık	8	Ö15,Ö19,Ö20,Ö23,Ö24,Ö34,Ö36,Ö37
	Olağanüstü Durumları Gerçek Hayatta Uygulama	7	Ö2,Ö9,Ö11,Ö18,Ö27,Ö30,Ö35
	Bencillik	2	Ö21,Ö23
	Mutsuz	2	Ö16,Ö33
	Yetersiz	2	Ö16,Ö33

Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinin çocuğun kişilik özelliklerine olumlu etki olarak en çok yardımselik ve paylaşma

sonucu çıkmıştır. Sırasıyla sorun çözme becerisi, empati kurma, sabırlı olma, dürüst olma, özgüvenli olma ve dil becerisi gibi özellikler olumlu özellikler arasında yer almıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinin çocuğun kişilik özelliklerine olumsuz etki olarak en çok saldırganlık ve şiddet davranışlarına yer verme sonucu çıkmıştır. Bunu sırasıyla, zorbalık yapma, olağanüstü durumları gerçek hayatta uygulamaya çalışma, yetersizlik, mutsuzluk ve bencillik duyguları seyretmiştir.

Çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinin çocuğun kişilik özelliklerine olumlu etkisine yönelik görüş bildiren kadın, 25-30 yaş aralığında, 1-5 yıl kıdeme sahip, lisans mezunu Ö24, şu şekilde söylemiştir;

...Empati becerisi edinebilirler, sevgiyi, yardımlaşmayı, doğru güzel davranışları öğrenip kişiliklerine yansıtabilirler...

Çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinin çocuğun kişilik özelliklerine olumlu etkisine ilişkin görüş bildiren kadın, 31-40 yaş aralığında, 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip, lisans mezunu Ö18, şu şekilde bildirmiştir;

...Becerikli ve girişimci karakterler ile özdeşim kuran çocuklar bunu okul yaşantısına yansıtıyorlar...

Çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinin çocuğun kişilik özelliklerine olumsuz etkisine yönelik görüş bildiren kadın, 25-30 yaş aralığında, 1-5 yıl kıdeme sahip, lisans mezunu Ö33, şöyle söylemiştir;

...Çocuğun benlik saygısı, stres, kontrol becerileri, öz denetim becerileri, psikolojik sağlamlığını olumsuz etkilemektedir...

Çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinin çocuğun kişilik özelliklerine olumsuz etkisine yönelik görüş bildiren kadın, 31-40 yaş aralığında, 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip, lisans mezunu Ö9, şu şekilde belirtmiştir;

...Şiddet, küfür, zorbalık, savaşı normal görme, sadece kendini düşünme (aşırı bencillik), saygısızlık gibi etkiler...

Çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinin çocuğun kişilik özelliklerine olumsuz etkisine ilişkin görüş bildiren kadın, 31-40 yaş aralığında, 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip, yüksek lisans mezunu, Ö7'nin görüşü şöyledir;

...Yaramazlık yapan karakterin özelliklerini alabilir. Çizgi filmlerde hep iyi karakterlerin olmaması olumsuz karakterlerin de olması, bu özelliklerin çocuk tarafından alınması riskinin arttırıyor...

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Kişilik gelişimi için yaşamın ilk altı yılı kritik öneme sahiptir (Koç, 2018). Erken çocukluk döneminde çocuk daha çok aile ile zaman geçirir. Aileden sonra ise yakın çevresi gelir. Çocuk gördüğünü, gözlemlediğini model alır. Model aldığı davranışları uygulamaya koymak ister (Parlakyıldız, 2019). Bu çalışmada öğretmen görüşleri çerçevesinde elde edilen sonuçlara göre kişilik gelişimini en çok etkileyen faktörlerde aile ilk sırada yer almıştır. Çevre, akran grupları ve çizgi filmler devamında gelmektedir. Literatürde incelenen çalışmalarla bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlar benzerlik göstermektedir.

Çocuk ve çizgi film üzerine farklı çalışmalar yapılmıştır. Çocuklar, okul öncesi dönemde aile ile evde vakit geçirirken erken yaşta çizgi filmlerle tanışmaktadır (Güler, 1989). Bu dönemde algıları çok açık olan çocuğun dikkatini hem görsel hem işitsel zenginliğe sahip çizgi filmler hemen çekmektedir (Yağlı, 2013). Bu noktada izlenen çizgi filmlerin içeriğinin önemi ön plana çıkmaktadır (Parlakyıldız, 2019). Çünkü çocuk izlediklerini hemen yaşamına, oyunlarına yansıtacaktır. İçeriğinde iyi öğeler bulunan çizgi filmler çocukların gelişimine katkı sağlarken, içeriğinde olumsuz öğeler ağırlıkta olan çizgi filmler kişilik gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Ülken, 2011).

Çizgi filmlerin olumlu ve olumsuz etkileri incelendiğinde, olumlu özellik olarak kavram öğretiminin kolaylaştırması ön plana çıkmaktadır. Yine hayal gücü gelişimine ve dil gelişimine katkısı çıkan sonuçlar arasındadır. Bunlarla beraber paylaşma, yardımlaşma ve sosyalleşme gibi olumlu yönleri dikkat çekmiştir. Çizgi filmlerin olumsuz etkileri sorulduğunda şiddet ve saldırganlık ilk sırayı almaktadır. Dikkat eksikliği ve öfke de olumsuz etkiler olarak görülmüştür. Dil gelişimini olumsuz etkileyebildiği, kötü kelime kullanımına teşvik ettiği çıkan sonuçlar arasındadır. Yine çocukların sosyalleşmelerini de olumsuz etkilediği sonucu çıkmıştır. Yalnızlaştırma, yalnızlığı tercih etme gibi sonuçlar dikkat çekicidir. Olumsuz özellik olarak dikkat çeken bir diğer özellik ise hayal ve gerçeği ayıramama olmuştur.

Gelişen teknoloji, artan küreselleşme sonucu çocukların televizyon, telefon, tablet, internet gibi çizgi film izleyebilecekleri teknolojik araçlara ulaşımı çok kolaylaştırmıştır. Bazen bu durum sosyalleşmenin de önüne geçebilecek hale gelmeye başlamıştır (Güleken ve Yılmaz, 2020). Üç yaşından sonra çocuk, ebeveynlerinden bağımsız olarak ulaşım kolaylığı sayesinde çizgi filmlere ulaşabilir. Kontrolsüz ulaşılan bu içerikler çocuğun gelişimi için önem arz etmektedir (Kaya ve Tuna, 2008). İçerikler çoğu zaman yönlendirici, yanlı olabilmektedir. Örtük mesajlar içeren çizgi filmler, çocuklara kolaylıkla ulaşır ve amacına hizmet etmiş olur. Çizgi filmlerin başkahramanları, sergiledikleri tavırlar, konuşma şekli, yeme-içme haline kadar çocuklar tarafından model alınır.

Okul öncesi öğretmenlerin görüşlerine göre kız ve erkek çocukların izledikleri çizgi filmler farklılık göstermektedir. Kızların en çok Maşa ve Koca ayı çizgi filmini izlemekte olduğu sonucu

çıkıştır. Karlar Ülkesi ve Niloya da kızlar tarafından çok tercih edilen çizgi filmlerden olmuştur. Erkekler de ise en çok izlenen çizgi filmler eşit sayı ile Örümcek Adam, Kral Şakir ve Rafadan Tayfa olmuştur. Kız çocukları daha çok kızların, evcimenliğin, ailenin, prensesliğin ön planda olduğu çizgi filmleri tercih ederken, erkek çocukları kahramanlık, güç, sahiplenme, koruma, kurtarma temelli çizgi filmleri tercih etmektedir. Öğretmenlerin görüşlerine göre kız ve erkek çocuklardaki, çizgi film seçimlerinin farklılaşmasının en temel kaynağı, toplum tarafından cinsiyetlere yüklenen cinsiyet rolleri sonucu çıkmıştır. Kişisel farklılıklar ve ebeveynlerin çizgi film konusundaki seçiciliği de çıkan diğer görüşlerdendir.

Öğretmen görüşlerine göre, çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinden kahramanlık ve şiddet/saldırganlık başlıkları öne çıkmaktadır. Sıra dışı giyim özelliklerine sahip olma, güzellik, güçlü olma ve yardımseverlik diğer baskın kişilik özelliklerinden olmuştur. Hem olumlu hem olumsuz özelliklerin baskın olduğu dikkat çekmektedir.

Çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki olumlu baskın kişilik özelliği olarak yardımseverlik ve paylaşma ilk sırada yer almaktadır. En çok izlenen Rafadan Tayfa ve Niloya çizgi filmlerinde bu özelliğin baskın olduğu görülmektedir. Çocuklar çizgi filmlerde gördükleri kahramanlıklardan etkilenirler. Bu durumu da kişilik özelliklerine yansıtırlar. (Güleken ve Yılmaz, 2020). Baskın kişilik özelliklerinden olumsuz olanı ise, saldırganlık ve şiddet ilk sırada yer almaktadır. Yine çok izlenen çizgi filmler arasında yer alan Örümcek Adam, hem güçlü olma hem kahraman olma hem de yeri gelince şiddet uygulanan çizgi filmlerdendir. Çocuklar tanık oldukları şiddetten, kendileri yaşamışçasına etkilenirler. Bandura'ya göre, şiddete görsel olarak maruz kalan çocuk, izlediği şiddet davranışı açıkça tepki almadıysa, çocuk bunu davranış olarak sergileyecektir. Okul öncesi dönem çocuklarının saldırganlık içeren davranışı izlemesi, doğrudan oyunlarına yansiyacaktır (Ülken, 2011).

Bu tarz çizgi filmlerde, öğretmenlerin görüşlerinde de belirttiği üzere çocuklar gerçek dünya ve hayal dünyası ayrımı yapamamaktadır. Kız çocuklarının çok tercih ettiği Karlar Ülkesi çizgi filminde ise, prenses başrolü olduğunu görüyoruz. Öne çıkan baskın özelliklerden giyim ve güzellik konuları bu çizgi filmin etkisi ile oluşabilmektedir. Baskın olumsuz kişilik özelliklerinden ikincisi zorbalık olarak ortaya çıkmıştır. Kişilik özellikleri gelişiminde öğretmen görüşlerine göre akran ilişkilerinin önemli olması ve baskın olumsuz kişilik özelliklerinden zorbalığın öne çıkması izlenen çizgi filmlerin ne denli önemli olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Araştırmanın yukarıda sıralanan sonuçlarından yola çıkarak aşağıda sıralanmış olan önerilerde bulunulmuştur.

Çocuklar tarafından seçilip izlenecek çizgi filmlerin belli süzgeçlerden geçirilmesi gerekmektedir. Öncelikle yaş seviyelerine, ay gruplarına uygun çizgi filmler belirlenip, seçilmesi önerilmektedir.

Çizgi filmlerin içlerinde barındırdığı mesajlar detaylıca incelenmeli ve yorumlanmalıdır. Yine belli bir uygunluk süzgecinden geçirilerek çocuklara sunulması gerektiği düşünülmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının çizgi filmleri ailesi eşliğinde izlemesi gerektiği düşünülmektedir. İzlenen çizgi filmlerde karşılaşılan iyi ve kötü yönler, durumlar hakkında ebeveynlerin çocukları ile sohbet etmesi önerilmektedir.

Okul öncesi dönem çocuğu izlediği her şeyi model aldığı, her karakterle özdeşim kurduğu için çizgi filmlerdeki kurgu oluşturulurken alan uzmanlarının görüşlerinden faydalanılması gerektiği düşünülmektedir. Toplumsal cinsiyet dayatmalarından uzak, insancıl konulara yer verilmelidir.

Karakterlerin kıyafet, saç, makyaj, fiziksel güç, gösteriş gibi dış görünüşleri okul öncesi dönem çocuğunun dikkatini çektiğinden, çizgi filmlerde yer alan bu detaylandırmaların daha özenli yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Gönüllü öğretmen ya da gönüllü anne-babalar ile şiddet içerikli çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkisine ilişkin araştırmalar yapılabilir.

Bu araştırma sadece Çanakkale ili Biga ilçesinde bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerini kapsamaktadır. Gelecekte bu konuya yönelik benzer araştırmalar, örneklem gruplar büyütülerek, farklı bölgelerde de yürütülebilir.

Not: Bu çalışma 9-12 Mayıs 2024 tarihleri arasında Lisansüstü Öğretmen Çalışmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuş ve bildiri özet kitabında basılmıştır.

Ek Beyan

Katkı Oranları: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği İlkelerine Uygun Hareket Edildiğine Dair Metin: Makalenin tüm süreçlerinde JPEE'in araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hareket edilmiştir.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Mevcut çalışma dönem projesi araştırması olarak sunulmuştur. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 23.03.2024 tarihinde E-84026528-050,99-2400085231 sayılı etik kurul onayı almıştır. Çanakkale İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından 05.04.2024 tarihinde E-60305806-44-1002977677 sayılı uygulama izni onayı almıştır.

KAYNAKÇA

- Akpınar, B. & Özdaş, F. (2013). İlköğretimde değer eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 105-113. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/715475>
- Aksoy, T. (2021). Okul öncesi dönemdeki çocukların eğitiminde teknoloji kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Temel Eğitim Dergisi*, 11(1), 30-38. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.11.3>
- Aslan, M., Özer, N. & Bakır, A.A. (2009). Okul kültürüne ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online*, 8(1), 268-281.
- Aslan, M. (2009). *5-6 yaş grubu çocuklarda bilişsel işlemler ile uyum ve davranış problemleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Bağlı, M.T. (2003). Televizyona karşı anababa aracılığı: Kısıtlayıcı aracılığın biçimleri. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 36(1), 129-149. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000082
- Bayır, E & Günşen, G. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının en çok izledikleri çizgi filmlerin bilimsel açıdan analizi. *Trakya üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 746-761. <https://doi.org/10.24315/trkefd.303686>
- Can, A. (1995). *Okul öncesi çocuklara yönelik televizyon programları içinde çizgi filmlerin çocukların gelişimine ve iletişimlerine etkileri* [Doktora tezi]. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Coşkun, Y. & Önem, A. (2023). Okul öncesi dönem çocuklarının çizgi film karakterleriyle özdeşim kurma eğilimleri. *Temel Eğitim*, 21(1), 42-56.
- Çelenk, E. (1995). *Televizyonda gösterilen çizgi filmlerin ilkökul çağı çocukları üzerindeki etkileri* [Yüksek Lisans Tezi]. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Çetin, Z. (2014). Kitle iletişim araçları ve şiddet. *Marmara İletişim Dergisi*, 10(10), 139-158.
- Çiftçiöğlü, H., Polat, Ö.A. & Eren, E. (2016). Kişilik gelişimi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 3(7), 166-177. <https://doi.org/10.26450/jshsr.27>
- Deveci Kahraman, G. (2023). *Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocukların oyunlarına katılımları ile çocukların gelişim düzeylerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Karatekin Üniversitesi, Çankırı.
- Erşan, Ş. (2019). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumundan ve öğretmenlerden beklentilerinin incelenmesi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 161-178. <https://doi.org/10.30561/sinopusd.613394>
- Güler, D. (1989). Çocuk, televizyon ve çizgi film. *Kurgu*, 5(1), 144-158.
- Güleken K. & Yılmaz, F. (2020). Çizgi filmlerdeki baskın kişilik özelliklerinin çocuklar üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(38), 139-149.
- Güloğlü, H. (2019). *Çizgi film karakterleri ve yan ürünlerinin çocuklar üzerinde etkileri: WINX Club çizgi film ve yan ürünleri örneği* [Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kakırman Yıldız, A. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarının okuma alışkanlıkları kazanmasında rol model olarak aile. *Uluslararası Bilimsel Çalışmalar Dergisi*, (7), 95-112.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-19.

- Kaya, H. (2019). *Aysel Gürmen'in 'Selen'in öyküleri' üzerine çocuğun dil ve kişilik gelişimine katkısı bağlamında bir değerlendirme* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kaya, K. & Tuna, M. (2008). İlköğretim çağındaki çocukların sosyalleşmesinde televizyonun etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17), 159-182.
- Koç, N.E. (2018). Şiddet içerikli dizilerin popülerite sebepleri. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 2(1), 26-36. <https://doi.org/10.17932/IAU.EJNM.25480200.2018.2/1.26-36>
- Kök, M, Tuğluk, M.N. & Bay, E. (2010). Okul öncesi eğitimin öğrencilerin gelişim özellikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 294-303.
- MEB (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.
- Oruç, C., Tecim, E. & Özyürek, H. (2011). Okul öncesi dönem çocuğunun kişilik gelişiminde rol modellik ve çizgi filmler. *Ekev Akademi Dergisi*, 15(48), 281-297.
- Özdemir, O., Güzel Özdemir, P., Kadak, M.T. & Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 566-589.
- Parlakıyıldız, I. (2019). *5-6 yaş çocuklarının izledikleri çizgi filmlerin gerçeklik durumlarının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Sezer, H. & Yalman, D. (2022). Okul öncesinde değerler eğitimi ile ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Uluslar arası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 197-214.
- Şen, B. (2020). *Okul öncesi dönem çocukları tarafından izlenen çizgi filmlerin, toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi* [Doktora tezi]. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tan, O. (1992). *Çizgi film ders notları*. Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, canlandırma Bölümü, Eskişehir.
- Türkkent, E. (2012). *Okul öncesi dönem çocuklarının televizyondan etkilenmeleri konusunda anne ve öğretmen görüşleri* [Yüksek lisans tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Uluç, G. (2014). Toplumsal bir gruba yönelik şiddet türü: Medya, şiddet ve çocuklar. *Selçuk İletişim*, 2(2), 4-11. <https://doi.org/10.18094/si.54561>
- Ülken, F. (2011). Televizyon izlemede anne-baba aracılığı ile çocukların saldırgan davranışları arasındaki ilişki. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 195-216.
- Üstündağ, A. & Şenol, F.B. (2021). Çizgi filmlerde yer alan şiddet ve korku öğelerinin incelenmesi: TRT çocuk örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 173-188. <https://doi.org/10.36362/gumus.865219>
- Yağlı, A. (2013). Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Caillou ve Pepee örneği. *International Prediodical For The Language, Literature and History of Turkish*, 8(10), 707-719.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* Güncelleştirilmiş Geliştirilmiş 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.